

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 100. ANULU XVI.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenunțarea se face în Săbiiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste, cu bani gața prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumerării pentru Săbiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și țări străine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru întreaga oră cu 7. cr. sirulu, pentru a două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiiu, in 8/20 Decembre 1868.

Evenimente politice.

In vre-o câți-va numeri, numai amu atinsu de unele evenimente mai însemnate politice, și adăuseram și impregiurarea aceea semnificativă ca burs'a e neliniscită. Acest'a în decursulu septamănei trecute începuse a se reculege și resulfă într'ală'ta, ca se scobori cu vre-o trei cruceri la prețulu aurului. Influența Franței, Angliei și Austriei și în fine și a altor puteri, se dicea, ca a avutu acel rezultat, de încordarea escala între Pört a otomana și Greci'a se eră mai muiatu. Scirile cele mai prospete despre situațiunea între cele două regime numite în urma ne lipsescu. Vedemu inșă burs'a urcându-se din nou, și asiă până a află deca acest'a pôte sa-si aiba cauza aiurea, trebuie sa credem ca conflictulu între turci și greci inșă nu e delaturatu. O depesia dela 14 Decembre n. din Aten'a spune ca regimulu (grecescu) au respinsu pretensiunile Turciei. Mai departe ca în Aten'a și districte se facu demonstrații entusiastice în favoarea resbelului. Unu anume Petropolaki au desbarcatu în Cret'a cu 1000 de voluntari.

Alta scire ne aduce „Terra“ dela 4 Decembre carea se cuprinde în următoarele:

Aflăm din isvoru siguru ca guvernulu grecescu a supusu ultimatu turcescu la camera și ca acest'a l'a respinsu în unanimitate. Ambasadorii respectivi au parasitu dejă posturile lor și lupt'a este iminenta.

Afacerile romanesce ocupa mereu unu locu însemnatu în afacerile politice de interesu european. Schimbarea ministeriului din Romani'a, da ansa la o suma de interpretatiuni a situațiunei dobendite prin schimbare. Favorabile e parerea ce si-o da „la France“ asupr'a persónelor ce compunu noulu cabinetu. Că sa amintim numai de unele, eata ce dice despre presi dintelu cabinetului: ca e omulu carele impreuna elementulu liberalu și conservativu; e omu înaintatu în ideile cele noue a generațiunei și simpatiecu poporulu încātu se pôte numi tribunu nobilitatu. Si mai favorabile e descrierea ce o face despre ministrulu de interne Cogalniceanu. Dupa ce amintesce de meritele sele literarie, de distingerea sea că advocatu și oratoru, în infatisieza că pre barbatulu celu mai aptu de a escutá reforme mari de statu cari suntu impreunate cu greutăți, pre cari densulu le scie învinge. Educațiunea lui si-o începù în Franța și o termină la Berlinu. Totu în sensu favorabilu se pronunția vorbindu și despre cei'alți afara de dlu Cretiescu, carele a înlocuitu numai mai târdu pre demissionatulu Papadopolu.

În Ungari'a câtu putemu cunoșce din press'a magiara, în locu de înșce, cresce neliniscia în urm'a schimbării ministeriului din Romani'a; cu deosebire dela vorbirea sciuta a presiedintelu camerei Ioann Brateanu și a ministrulu de interne Cogalniceanu în cōce.

În „Hazank“ cetim ca din București au sositu o scire momentōsa, carea pôte numai mari neliniscia. Fostulu ministru Ioann Bratiuanu a dechiaratu în ședinti'a dela 12 Decembre, ca aducerea armelor desaprobatu de Beust s'a întemplat cu scirea lui Napoleonu. Acest'a și declarările mai departe a lui Cogalniceanu: ca „de ore ce Ungari'a se pregatesce de resbelu în fati'a Romaniiei și acest'a e îndreptălitu la asemenea pregătire de aparare“, — indemnă pre „H.“ a dice, ca numai o septamăna au trāitu în înșelatiunea, ca romāni si'aru fi amanatu planurile. De aceea cere acum câtu mai în graba înflintirea honvedilor.

„Romanulu“, în acela-si numeru, în carele publica cuventarea memoratu a fostulu ministru Bra-

teanu (din care estragemu și noi unele pasagie) amintesce de o noua speranția la o contielegere cu magiarii. Acest'a speranția e greu de explicatu. Deca ea are ceva temeiu, atunci putemu sa ne asteptāmu, nu preste multu la o noua constelațiune, carea sa tinea seama de situațiunea și interesele popōrelor din orientu.

Trecemu acum la urmatoriulu incidentu din camer'a prussiana:

În parlamentulu din Prussi'a sa încinse o deșabtere interesanta asupr'a propunerei lui H o v e r b e c k, ca ambasada prussiana din Dresd'a pre viitoriu sa remana afara.

Wölfel e în contr'a propunerei acesteia. Soli'a prussiana, dice Wölfel, e de lipsa inșă, până cându bar. de Beust (voci: contele, contele I), — până cându dlu conte de Beust si va tinea inșă de datoriția, a tramite unu deputatu austro-ungurescu la curtea din Sacsoni'a. E adeveratu ca contele Beust sta acum'a în fruntea unui ministeriu parlamentariu din Austri'a și au pasitu cu ministeriulu acest'a pre calea reformelor liberali, asi'a încātu si au câștigatu amici și dintre liberali afara de Austri'a, chiar și dintre democrati, pre cari mai înainte i persecutā. Dar' eu credu, ca'lu cunosc pre contele Beust mai bine în privința pozițiunei, ce o ocupa elu fatia cu Prussi'a și cu federatiunea nordica germana de o parte și fati'a cu Sacsoni'a de alta parte; eu credu, ca suntu ore cari motive politice, cari l'au îndatoratu, sa spriginisca soli'a austriaca din Dresd'a. Dlu Conte de Beust — credeti-mi pre pre onōre nu au lasatu nimic'a din ur'a sea, cea în adeveru nesantōsa, către Prussi'a (aplaude în stang'a); nici au devenitu liberalu; căci acest'a aru fi contra naturam sui generis (ilaritate). De si sa prefaca dlu conte de Beust, ca aru avea „inclinatiuni liberali, acest'a e numai unu productu alu urei sele către Prussi'a și către contele B i s m a r k. Elu si aru ajutā curescudu cu unu ministeriu conservativu din Austri'a, deca aru vrē sa constituie contele B i s m a r k în Prussi'a unu ministeriu mai liberalu (ilaritate mare), prin ceace în adeveru nu vreau sa esprime nici vre o temere (ilaritate). Inșă credu ca norma politicea contelui Beust este cugetulu de a-si resbunā asupra Prussiei. Trebuie sa recunoșcemu în adeveru preste totu pozițiunea corectă și credincioșă manifestata din partea regimulu din Sacsoni'a, fatia cu federatiunea inșă nu trebuie sa trecemu cu vederea, ca în Sacsoni'a suntu inșă multe elemente, de influenția, a căroru nesuintia merge în contr'a referinției presinte a federatiunei germāne fatia cu Sacsoni'a (aprobări în drēpt'a).

Nu ve lasati dera din partea acest'a (aratāndu în drēpt'a) sa ve seduca purtarea cea liberalu a contelui B e u t, nu ve lasati nici cei din partea ceastalaltă (aratāndu în stang'a) sa ve seduca asecurările lui de pace. Numai sub egid'a lui e în stare fostulu rege din Hanover'a și fostulu principe electoralu din Hesse sa întărte la resbelu în Parisu. Că sa avemu în contr'a agitatiunilor acestor'a o contra ponderositate în Dresd'a, me rogu sa se respinga propunerea lui H o v e r b e c k și sa esiste și de aci înainte soli'a din Dresd'a.

Dep. de H o v e r b e c k: Eu în adeveru nu cunosc asiă intimu intențiunile dlui B e u s t, precum se vede că le cunoșce dlu antevorbitoriu (ilaritate).

Nu voiu sa representescu totu, ce au făcutu dlu conte mai înainte că baronulu de Beust. Inșă deca se dă indemnitate de o parte, s'aru putea dă și contelui Beust indemnitate. Eu vorbescu numai din punctu de vedere alu budgetului și asiă trebuie sa-mi sustienu preste totu propunerile mele.

Dep. V i r c h o w: Si eu nu stau în referinția nici cu curtea din Sassoni'a nici cu demo-

cratii de acolo. Petrecendu inșă mai multu tempu în Sacsoni'a mi s'au asecuratu din tōte părțile, ca Sacsoni'a se află pre cale forțe loiala în relațiunea sea fatia cu federatiunea. În adeveru ca nu s'au făcutu fără temeiu alusiune, ca democratii din Sacsoni'a pôte ca simpatiseza cu cont. Bismarck pentru purtarea lui cea libera.

Pentru aceea aru fi cu multu mai bine, deca s'aru recomandā regimulu nostru, că sa apuce sf elu pre calea acest'a (risu în drēpt'a). Ceea ce atrage simpatieles către Austri'a, nu e administrarea liberala, ci legelatiunea liberalu (aprobări în stang'a). Din momentulu acell'a, cându va propast și regimulu nostru astfelu, nu mai avemu lipsa de nici unu ambasadoru, (aprobări în stang'a, contradiceri în drēpt'a). Sa recomandāmu dara regimulu nostru o administrare liberalu și o legelatiune liberalu, și asiă vomu crutiā multu. (aplausu în stang'a).

Dep. cont. B e t h u s y - H u c: Eu credu, ca nu e de lipsa, a provocā motive asiă personale pentru incuviintiarea cererei regimulu, de ore-ce suntu destule motive reali. Noi nu ne tememu de vre-o putere din Europ'a, și putemu asceptā linișciti, ca ore placea-i-va la vre-o putere sa ingreuneze séu sa rumpa pacea.

Nu avemu lipsa din parte-ne de o provocare indirecta; pentru aceea nu potu lasā sa trēca cuvintele antevorbitoriului fără nici o obiecțiune. — Dresd'a tradiționalmente e unu terenu fructiferu pentru negociațiuni diplomatice, chiar și pentru pozițiunea cea inrudita a casei domnitōre cu multe alte familii domnitōre, dara apoi și pentru cea eminenta ce o ocupa Sacsoni'a în federatiunea germana nordica. Pentru aceea e de a se recomandā imperiosu, că sa remana și de aci înainte soli'a din Dresd'a.

Ministrulu presiedinte contele B i m a r c k: Mi este absolutu cu nepuștia, de a me pune în o discussiune despre personalitatea unui colega din țiera straina, nici chiar aperiāndulu, pentru că aperiarea acest'a m'aru sili sa observu ore care margini, că sa nu facu o impresiune falsa, cu care aru fi impreunata o critica a politicei Austriei, spre ceea ce nu me simtu a fi chiamatu în loculu și în momentulu acest'a. Alāt'a inșă potu sa constatezu, ca până acum nu s'au facutu cunoscutu nimic'a despre simptomele unei antipathii personale a colegulu meu din Austri'a, de-mi este iertatu a me espmā asiă. Eu amu trāitu mai înainte în relațiune buna personale cu densulu, și nu amu esperiatu, ca acest'a s'aru fi schimbatu. Cu atāt'a mai multu a-siu fi chiamatu, a-lu aperiā în contr'a unei critice asupr'a politicei lui, cându mi-aru fi cu puștia, deca nu a-siu vrea sa eschidu obiectulu acest'a dela discussiunea de astadi, încātu participu și eu la ea. Nu m'asiu simti chiamatu nici bāremu a vorbi despre acest'a, deca nu cum-va s'aru putea deduce din modulu, în care am atinsu dlu antevorbitoriu lucrulu, ca eu a-siu putē fi chiamatu în loculu acest'a mai multu că altulu, de a vorbi pentru cei de fatia; Nici eu firesce nu credu, ca sum mai puștenu chiamatu spre acest'a că alții. —

Fiindu ca amu luat uventulu, mi iēu voia, a face inșă o observare la cuvintele dlui dep. Virchow, prin care mi recomandā e s e m p l u l u Austriei spre imitare. Eu credu, ca densulu nu au voitu sa dea recomandarea acest'a în genere, că adeca sa ceremu și noi o consistenția de resbelu pentru 10 ani. Eu nu credu, ca au voitu sa ne recomandē, sa imitāmu aci institutiunile administrative ale Austriei, care formēza unu contraveninulu în contra libertății comunelor. Me vedu silitu de acelea-si consideratiuni, de cari amu fostu condusu mai înainte, a me restringe prelānga alusiunile acesteia și nu potu criticā institutiunile

acelea administrative; observo numai, ca regimelorn le umbra in liberalismul loru ca domnelorn, cea mai tinera e totu-deuna mai placuta (ilaritate). Austria au venit priu portarea ei cea indelungata conservativa in stare, de a face epocă cu liberalismul acela, care la noi se numera intre acelea puncte de vedere, preste care cu privire la lucrulu principale amu trecut de douăzeci ani, iera in multe părți deja de cincideci de ani (bravo in drepta).

Dep. **Twesten**: Dera votu pentru positiune, apoi acést'a nu o facu din puncte de vedere alu politice inalte. Voi sa accentuez, ca suntem gata de a predá intregulu etatu alu ministeriului pentru afacerile esterne, si ca in dieta sa da ocaziune, de a ne otari ca sa mai tiiem si de aci inainte agenti diplomatice séu sa-i delaturamu.

Noua nu ne remâne, decâtu a ne regulá propunerile nosterre amesuratu decisiuniloru facute acolo.

Dep. **Virehow** se róza, sa nu se privéscă tacerea lui fatia cu ministrulu de consintire si speréza a espune mai tardiu, anume la etatulu ministeriului de culte, câtu suntem de inaintati in liberalismu fatia cu Austria (ilaritate in stâng'a).

Diet'a Ungariei.

In **siedinti'a** (de sear'a a casei de susu) din 4 Decembre se primesce legea uniunii pentru Transilvania asemenea si modificatiunile facute de senatulu imperialu la lege de inarmare; mai incolo se mai primescu urmatórele legi: despre pensiunile comune, despre control'a datoriei inca neotarite si in fine despre espropriatiune pentru Bud'a Pest'a.

Iara in **siedinti'a** (casei de susu) din 5 Decembre se primesce dupa unele discussiuni legea interconfesionala dupa testu prin majoritatea voturiloru, eara propunerea comisiunii remâne in minoritate.

In **siedinti'a** (casei de josu) din 5 Decembre vine dupa asternerea unu proiectu din partea lui **Bobory** si altu'a din partea lui **Deak**, la ordinea dilei proiectulu despre regulamentul casei din carele se primesce in **siedinti'a** acést'a cu putiene modificatiuni Cap. I si II. — In fine presentéza ministrulu presedinte cont. **Andras** y legea sanctionate de Maj. Sea, despre scótele populare si despre inarticulare a episcopieloru gr. cat. si despre drumulu de feru in lin'a Oradea mare — Clusiu.

In **siedinti'a** de sér'a a casei de josu din 5 Decembre se primesce proiectulu de lege privitoriu la drumulu de feru **Tissianu** si despre intrebuintarea impromutului pentru drumulu de feru cu putiene modificatiuni. Dupa acestea mai incurgu unele proiecte si propuneri, intre care e si unulu despre stergerea I gilora austriace din Transilvania.

Apoi urméza la pertractare legea despre budgetulu anului 1869 si, trecendu-se indata la desbaterea speciala, se votéza ordinariulu cu 151, 817, 100 fl. Era 163, 300 fl. se votéza ministrulu de culte ca adusu pentru esecutarea legi despre scótele populare. Int'acést'a se presentéza de ministrulu pres. cont. **Andras** y legea sanctionate despre inarmare, despre armat'a tieri si despre inarmarea poporului.

In fine se voteze **estraordinariulu** din budgetu de 33, 641, 306 fl.

Apoi urméza **acoperirea**:

1. Ordinariulu	147, 539, 600 fl.
2. Estraord.	25, 241, 205 fl.

sum'a 172, 780, 806 fl.

Remâne deficitu in ordin — 4, 277, 500 fl.

Estraordin. — 8, 400, 000 fl.

sum'a 12, 677, 500 fl.

In **siedinti'a** (casei de josu) din 6 Decembre. Presedintele aduce la cunoscentia, ca Maj. Sea va inchide diet'a in 10 l. c. Dupa unele interpe atuni vine la ordinea proiectulu de lege despre competenti'a judecatorieloru militare. Prelanga acést'a se mai aduce unu proiectu alu minoritarii si se facu si alte propuneri in cet'unea acést'a; sa incege asup'ra acestor'a o discussiune mai indelungata, si in fine sa primesce prin majoritate proiectulu asternutu de ministru spre desbaterea speciala.

In **siedinti'a** (de sér'a a casei de josu) din 6 Decembre.

Dupa autentizarea protocolului face **Berez** y intrebare despre interpelatiunea ce o facuse in privinti'a castelului din **M. Osiorheiu**. Dupa

unele interpelatiuni din partea lui **Valyi**, **Missic** si **Tissa** se trece la ordinea dilei, continuându-se desbaterea speciala despre proiectulu de lege privitoriu la cerculu de activitate alu judecatorieloru militare. La §. 2., carele dice, ca individi militari sunt supusi judecatorieloru militari sub totu decursulu timpului loru de servitiu, tormai si cându nu se afla in servitiulu activu, se incege o discussiune mai indelungata, nefindu toti multiamiti cu dispositiunea acést'a. Cu tóte acestea inca nu se otaresc, ci deciderea asup'ra §. acéstui'a sa amána pre **siedinti'a** urmatóre.

In fine se primescu modificatiunile facute de casa de susu in privinti'a legi de espropriatiune.

In **siedinti'a** (casei de susu) din 7 Decembre

Presedintele aduce la cunoscentia, ca sesiunea diet'e presinte se va inchirá in 10 l. c. la 1 óra in cetatea regia din **B'da**. Se algu membri comisiunii pentru control'a datoriei inca neotarite. Se primescu proiectele de lege despre incuviintárele impromutului pentru **Bud'a Pest'a**, si despre prelungirea validitátei artic. de lege 23 din an. 1868 pâna la anul 1869.

Branu, 29 Novembre 1868.

Fára lumina, fără invetiatura, fără cultura, astadi nu mai pôte inaintá nimenea in starea sa materiale. Tóte popórele, tóte natiunile, cari voru a se tiené bine, voru a spori in starea loru materiale, trebuie sa-si aiba astadi de baza lumina mintei, cultura inimei séu mai in genere disu sóla. — Dupa cum este cu unu poporu, cu o natiune, totu asiá e si cu unu satu si chiaru cu individulu; elu cá sa póta prosperá intru inavutirea sa materiale, trebuie sa poséda susu mentiuantele bonuri spirituale.

Nu voiu sa vorbescu cine scie de unde, ci chiaru de unde m'amu nascutu, din satulu meu propriu, si de unde prin urmare cunosca binistoru cercustárele ómeniloru nostri.

Intrebe ori-cine pre locuitorii din t'ér'a hárssei, cum au statu braneni in privinti'a materiale inainte cu dóne-dieci trei-dieci de ani? Si sum convinsu ca ve voru spune lucruri mari. Inainte abá cu dóne-dieci, trei-dieci de ani, braneni posédau turme de oi fórté mari, hergheliu de cai, cirde de vite cornute; o singura familia avé câte dóne séu trei mii de oi, câte o suta dóne séu si mai multe de cai, totu asiá si de vite cornute. Astadi insa cu durere trebuie sa marturisescu, ca suntu fórté putieni, cari aru avé numai dóne sute de oi, ba ce e si mai tristu, fii, a-i cároru parinti aveau oi cu mii, astadi n'au nici chiaru diece.

La asta perdere colossale, la asta degenerare din di in di, nu e de vina negriega loru, nu e decâtu, ci timpurile cele grele ce i-au apesatu de vre-o dóne-dieci de ani incóce, strimtorarea locuriloru de pasionutu; penru ca pre cându inainte cu dóne-dieci de ani, turmele braneniloru si altoru oieri transilvani paseiau prin lividile si muntii Turciei pre cari i arendu cu unu pretiu bogatelu, astadi, cându nu le mai e iertatu a trece cu vite pre acolo, suntu restransi a-si ierná si vára vitele loru pre pámentulu Romaniei, unde trebuia solvés'a fórté multu. — Acést'a dara e starea actuala materiale a braneniloru.

Si óre n'aru fi vre-unu remediu, prin care s'aru poté inaltá ierasi la stadiulu de mai inainte? Eu credu ca este! si credu si aceea ca voru fi de parerea mea tot cei ce voru coti acést'a fóia. — Remediulu acést'a e scóla. Ea singura e capace de a pregati pre omu de asiá, incátu sa se scie aflá ori-unde, sa-si ajute ori in ce stare aru fi elu, ha economu de pámentu, de oi, fia meseriasiu. Scóla este, carea pre lângu cultura mintei, nobilsarea animei i ajuta individulu si oricárei societáti a se inavuti si materialicesce; scóla e in stare a invétá pre omu cum pote face cá si stáncile sa-i aduca folosu, sa-i produca frupte. Esemplu la acést'a ni suntu nemtii din Germania, e ri docu pámentu cu spinarea pre sghaburi, le acoperu, sémena bucate, si in fine ostentel-le loru se recompensa prin rodirea scóloru, si astlelu ei nici loculu celu mai ren nu-lu lasa nefolostu. — Dara ce sa mergemu noi prin t'ér'a nentiesca, sa rivim unu mai la coluitoru nostri sasi, si sa-i vedemu câtu de bine stau ei in privinti'a materiale; si cine i-au pusu pre ei in o astfelu de stare, decâtu numai scóla, cáci ei au iubitu scóla, s'au interesatu de ea, o iubescu si se intereséda de ea si astadi.

Astadi dara branenulu fără scóla nu se mai pôte inaltá la stadiulu acéla in care a fostu; de óre-ce astadi suntu alte tempori cu multu mai grele decâtu cele mai dinainte — Póte ca multi aru voi sa me intrebe, ca avemu scóle? La care raspundu, ca pre lângu scótele de prin comune mai avemu inca si o scóla centrale cu doi invetiatori. Dara intrebati-me cum e cercetata acést'a scóla din urma? — fórté ren. Suntu atáca mii de locuitori in Branu si abia vei aflá in ambele clase 35—40 scolaru. — Causa dintáiu a unei astfelu de frecuentári nu pôte fi altu ce va, decâtu aceea, ca braneni reprividu inca in trecutu cá si intr'unu spe olu, sa seducu si credu ca póte arele tempuri trecute se voru mai intórcé si cu inórcerea loru se va schimbá si starea loru presinte, dara tóte aceste pentru ei suntu numai ilusioni. — Adóca pentru ca ei nu cunoscu fruptele cele dolci ce le produce sóla. — Le suntu dara de trebuinta astfelu de individi, cari pre lângu aceea ca au zelulu si sciintia de a inaintá pre constiuabili si consateni sei, suntu si intr'o positiune de asiá. Si cine au sa fia astfelu de individi, decâtu preotii si invetiatori. Ei suntu chiamati, ba suntu datoru a lumina pre poporu, a-lu indemná de a-si tramite copiii la scóla, aducendu-le aminte, capacítandu-i, ca câtu de usioru póte scóla sa inaltie pre omu d'ntro stare misera intr'alt'a buna. — Dara unii din ei dovedescu chiaru contrariulu, cáci amu auditu preotu dicendu: „ca ce sa inv tie toti la scóla, cáci de se voru face toti preoti apoi cine sa fia si prostu.“ — Eu sciu ca unu preotu are datoritiu a dá indreptariu bonu poporeiloru si, a i indemná la totu lucrulu bonu, intocma cá unu parinte pre fiii sei, cáci deca unu parinte trupescu póra grije de familia sea, intreprinde ori-ce pentru de a o vedé prosperádu, cu câtu va fi mai sánta d'loru a unu parinte spirituale. — Asiá dara ei suntu acei barbati si apostoli a-i poporului cari sa-i destepte sa-i luminede intru tóte, prin urmare si intru aceea a cercé scóla cá pre loculu acéla carele le va fi de indreptariu in tóta viet'a; atunci numai se potu nomi s'era pámentulu lumina lumii, atunci suntu demni de frumusu nume Parinte. Asiá dicendu toti preotii si invetiatori nostri, poporulu nostru branénu se va desceptá, va incepe a imbratisá scóla cu tóte puterile, dupa aceea unii din ei meseriele, de óre-ce noi braneni n'avemu locuri pre cari le amu poté cultivá, nefavorindu-ne nici lum'a chiaru. Asiá numai vomu poté ajunge acolo de unde amu cadutu, asiá ne vomu face ómenii avuti, carea o dorimu cu totu.

Haru Plotogea.

Meseriele si sciintiele reales a nu le perdemu din vedere. Avemu lipsa mare in t'ér'a de ingineru, tehnici, masinisti etc. si toti voru treb i sa vina din strainatate. Causa este ca nu avemu noi ómeni de special d'itile de mai susu, cari suntu imprunate cu salarie bune si pentru cari nu trebuie atáca pr'esa. Nu p'temu dara decâtu sa aprobánu directiunea ce o da dlu corespondente braneniloru, pre carea cu adanseele de mai susu o reomendánu tuturoru romániloru. O impregiorare mai adaugemu. Amu observatu ca pre putieni se aplica la comerciu. Ce va fi causa unu scimn. Dara vedemu ca acei negocietori, cari numai pre lângu negarea numelu, nu si a animei, de románu, putura in trecutu sa imbratiséze acestu ramu de industria se impetinezu totu mai tare, pre cându aru fi sa créscu. Unu negocietoriu harnicu are viet'a cea mai placuta si timpulu pregatirii e scutu si de indata impreunatu cu castigu. Poporulu nostru seracitu, aru fi ratiune economica nationale, sa nu nádulésca numai la specialitátele unde are sa chietate multu pána-si castiga cunoscentiele necesarie si unde pre lângu recastigu prea putienu sa aiba a chietu numai multu si mai departe.

Red.

Cuventarea deputat. Alesandru Mocioni

in **siedinti'a** din 28 nov. a diet'e ung. desbaterea causei de nationalitate.

(Capetu.)

Dar, On. Casa! deca proiectulu minoritarii ar dá ansa la infintiarea unoru asemenea judetie, sa condemne pre individu a fi serbu, románu séu nemtiu; apoi proiectulu binemeritului deputatu alu Pestei trece peste acestu obiectu, trece peste tóta procedur'a, peste tóte forurile judecator'sci, si pre fie-care individu din t'ér'a lu condemna de a drep-tulu de magaru. (Iaritate.)

D. ministru de instructiune dice ca „recunóce-cumoa prin provocatiunea la Belgii si Sultier'a re-

spectivii n'au smintitu locul ei numai timpul; căci acele relații au existat cu mult înainte de una mia de ani.⁴

Eu încă am provocat la Belgii și la Suițier'a, și ei cauta să răspundă observațiilor d-lui ministru. La Belgii am provocat că să demostre cumca egalitatea de drepturi nu este în opoziție cu unitatea și cu ideea fundamentală a statului. — Am provocat la Suițier'a, la statul federativ, la cantonele sale de populații diverse, că să demostre că efectuirea egalei îndreptățiri nu este imposibilitate ci tocmai faptă.

Contra acestor'a d. ministru mi dice că am smintit cu veri una mie de ani. Să nu fie cu superare d-lui ministru, dar înainte cu una mie de ani Belgii și Suițier'a neci au fostu pre lume, necum să fie avutu relațiile pomenite.

A provocat d. ministru la asemenarea ce există între conceptele religioase și cele ale naționalității. Acést'a nu se pôte trage la îndoială, căci de și aceste două concepte diferesc în esință și cuprinsu lor, dar convinu totuși la origine, la efecte și la rezultate, — căci ambele au natur'a idoloru domitorie. Și tocmai d. ministru va ști mai bine cumca ideea libertății religioase nu s'a realizat deplin atunci, cându în urmarea fricăilor religioase s'a proclamat libertatea conștiinței; și numai atunci cându pre lângă libertatea conștiinței și cultulu divin public — s'a ascurat și îndreptățirea singuratecelor confesiuni că atari. Și precum interesele religioase nu se potu multami pre bas'a indiv. dolui, totu asie pretenșiunile națiunilor nu se potu multami pre bas'a individulu ei numai pre bas'a națiunilor.

Dice d. ministru cumca civilizațiunea periclită naționalitățile; și aduce totodată cumca acestu periclitu nu-lu vomu pôte învingi prin aceea cumca pre singuratecele naționalități le vomu învelu în legi că pre momii și apoi astfelu le vomu depune în cam rele de morti ale municipielor.

Acést'a e adeveru, dar noi nu vrem să depunem naționalitățile în momentu că pre momii, ci dorim că națiunile vie să se prin legi recunoscute și ascurate că subiecte de drepturi. Dar deca proiectulu minorității depune în mij în camerele de morti ale municipielor; apoi de alta parte potu îndrăzni a o spune cumca proiectulu majorității îngropă în cripta din primida și prematului ungurești, îngropă nu momii ei națiunilor vii.

D. ministru de colte dice că nu există aceea forță seu p'ore, carea sa-lu misce de pre terebulu concursulu liberu. — E bine, nume nu s'unesce intr'acést'a cu o dorință mai sincera de cătu mine, de cătu noi cari subscrierăm proiectulu minorității. Dar tocmai concursulu liberu și are condițiunea prima că ori să nu dăm nimenu scutu legalu, ori să-lu dăm tuturor'a în m'ura egală. Acést'a e ceea ce se găsesc în proiectulu minorității și carea — precum am mai disu — lipses e din alu majorității. (Recede) Dece dorresce onorata casa, somu gata a recede, căci nu vrem să abuzezu de stimata ei atențiune. (Sa audim! Sa audim!)

On. colegu Colomanu Tisza a ținutu o cuvântare multu eloventă, precum vorbesce dsa pururea. Cu arguminte agre a datu navala peste proiectulu minorității. De-mi va fi tertatu voiu exprime o modestu dorință, a-sia dori istel'a sea macar pentru o minute, că sa-i potu responde. A disu d. deputatu Tisza că densulu nu vre se-si bazeze cuvântarea pre teori'a de națiuni cuceritoare și națiuni cucerite; și apoi ni spus că mai vorososi trei acurari sau factu proiectulu de la comisiunea centrală. Prim'a ca cuprinde supremația magara, a doua ca dă privilegiu, și a treia ca decretăza morte națiunilor.

Supremația, carea în proiectulu comisiunii centrale e ascurată prin lege, d. ablegatu voiesce a o se să dicensu că națiunii ungurești atâtu pentru numerositatea ei câtu și în urmarea unei culturi superioare și a averilor ei compete dreptulu d'a avé limb'a sea de oficială în centru și de medloci toria. O asemenea supremație legală — ius si n'a denegatu că nu e legală — dice că si-ore de factori naturali nu numi numărulu, ci și cultura mai nalta și avrea. Dar mi se pare că prin acést'a d. ablegatu si-a contradisus însuși căci de și potem face legi cari să se în consideratiune nu numai numărulu ei și avrea, de securu mase că atari legi, cari din cais'a averii facu desclintre între cetățenu și cetățenu — nu mai corepundu egalității de drepturi, suntu privilegii.

Dice d. ablegatu că nu sa'r fi opus intru a recunosc legalitate națiunile de subiecte juridice deca n'ar fi auditu cele dice de mine cându tra-sei paralela între națiuni și între corporatiunile infirmiate prin asociare libera. Dar, On. Casa! deca mi va concede d. ablegatu, că au fostu bine dice, apoi va trebui se-mi concedă și aceea ca realizarea naturală a acelor'a nu se va pôte împedeca neci atunci, cându ar voi să le ignoreze oficialitate.

Ne a întrebatu onor. colegu, ca de ce portăm temere de acele prerogative legale ale națiunii magiare, căci națiunea magiara — deca vomu considera macar numărulu ei — nu este în stare să ne magiarizeze. Me impartășiescu la acést'a parere și tocmai pentru acést'a nu portu veri o temere despre venitorulu națiunii mele: dar de-ore-ce însosi d. ablegatu vede că magiarizarea nu e cu poșintia, precătu că sa pune cu secura la unu lemn alătu de grasu unde scie din capulu loculu că nu va ispravi nemica.

Dupa acestea, On. Casa! astadi nu-mi mai magulesce speranția că majoritatea ar primi proiectulu minorității (miscare), dar un'a mai amu de observatu, adeca cumca cestiunea de și se va decide astfelu, totu nu va fi deslegată, și de aceea dorrescu ca — deca cestiunea nu se deslega — să de D-lui să traimu între cercustantie și relațiuni de atare natura, că sa mai potem reveni la cestiune, mai tardiu d'ora sa mai avemu odata ocaziune, că sa nu ni-o deslege altulu: căci de ni-ar deslega altulu, acéata de-legare a buna s'ema ar fi astfelu, în cătu n'ar multami neci pre cei ce nu suntu de o parere cu mine, neci pre sotii mei de credință. Cestiunea de naționalitate s'a asemenatu a dese ori nodulu gordianu. Ddeu sa ne ferésca de cutare Alessandru alu 2-le, care sa taie nodulu cu spad'a. (Aprobări din partea deputatiloru naționalu.) „Albin'a.“

Principatele române unite.

(Urmare din cuv. d. Brătianu ved. nr. 99.)

D-loru, i-mi va dice cineva ca suntu imprudinte că sa răspundă la cartea rosie; ca pôte suntu presumtoso, d'aceea viu se-mi redicu unu pedestalu în cătu sa me potu sui la înaltimea D-lui de Beust că sa-i răspundă. Nu, D-loru, ca este o necesitate nascuta în mine din o mare grija, vedendu pre Sefulu cabinetulu unu imperiu atâtu de mare și puter cu, pre D-lu de Beust, omulu celu mai inteligent și celu mai curagosu, ca e a mersu cu curagiile seu pâna a compromite existența regatulu Saxoniei în resbelulu din urma, vedendu cum unu asemenea omu pôte să se inspăimante, cându unu Statu nascutu de ieri, care abia a început sa adune elemente de întarire că sa-si conserve existența, vedendu cum D. de Beust s'a spariatu și de unu anu și jumetate nu se ocupa de cătu de acelu uriasin care se redica în fier'a-i și cere o armată permanentă de 800 mii de omeni, amu credutu cu trebuie sa ne ingrigim. Sa ve spunu dreptu, d-loru, a fostu și o necesitate personală care a venit și a adogat'at la alte motive care m'a facutu să me retragu de la putere: a fostu că se resulu și cu odata, sa potu vorbi fără sa amu nici o răspundere cătra nimene și sa nu compromitu guvernulu țierei.

Unu Imperatoru mare, care are atâtă milioane de supusi astadi, cându se coroneza rege alu Ungariei, D-lu Beust îi pune sab'ă în mână, și elu taie în patru părți ale aerulu, și promite sa coceresca tôte țierile cari au ținutu de corôn'a St. Stefanu, noi însă nici nu ne amu ingrigitu, nu ne amu calcatu s'era cu mai multa grija nici ne amu sculat'at d'într'ă cu mai pucina multamire; amu disu ca acést'a este o formulă, la care țiene imperiulu Austriei, fiindu ca este unulu din imperiile cele mai tradiționale, și țiene la tôte formule, chiar și la acele care nu mai potu avé adi nici o însemnatate. Dece D. de Beust nu face asiă, elu se sparie, sun' alarma în Europa intr'ăga, cere o armată permanentă de 800 mii omeni, fiind-ca D-lu Candiano a trasu sab'ă din teca! (aplause)..

S'au facutu manifestări de pangermanismu, unde și drapelulu nostru a fostu bagatu și plimbatu pre ulite, și noi nu ne amu ingrigitu; la noi vinu emisari unguri, se plimba prin țiera și nu le dicem nimic, ba încă le dăm de mâncare, și de beutura. Ei bine, cumu diceam D-lui baronu Eder, „parca noi amu fi unu colosu și Austri'a o puter mica și de câte ori ne misicăm ve e teca sa nu ve strivim.“ Vedeti ca nu e lucru seriosu. Prin

urmare, D-loru, grija pentru grija, frica pentru frica, dieu si eu cumu se dice „frica la mine, frica la tine, frica la noi la amendoi.“ Si deca nu intelegu cum d-lu de Beust s'a spariatu fiind-ca d. Candiano a trasu sab'ă (ilaritate) și nu sabia, — pentru ca dlui nu mai are sabie acum — ci fiindu că a trasu p'na, atunci sa ne fie permis sa ne ingrigim și sa ne temem și noi la rindulu nostru ca D-loru nu au gânduri bune cu noi. Desfidu ca Austri'a sa dovedesca o singura urma de ale noastre peste Carpatu, sa dovedesca unu singuru faptu nu numai alu guvernulu, ci alu oricărui particularu, ca a mersu sa tulbure linistea Austriei, și cându noi amu remasu prudenti la ce sa le fie teca? Austri'a, putere mare, care este astadi marginita despre Germani'a, nu va caută ore sa și deschida locuri de desvoltare în partea opusa unde crede a gasi o mai pucina resistentia? Dvostro scuti d-loru, ca armata Austriei mesura țiar'a cu lantulu și astfelu potem crede ca cui i-a fostu f'ome ieri, i pôte fi și astadi; noue ansa nu ne pôte fi f'ome fiindu înveliatu cu saraci'a.

Se mai dice d-loru în cartea rosie ca ne armăm peste mesura și ca prin urmare n'avemu intențiuni bune, n'avemu intențiuni numai de aparare, ci și de agresiune se intelege. Mai este anca o frasa totu în cartea rosie relativa la Serbi, unde se dice ca guvernulu Austriei vede cu multamire ca Serbi'a se întaresce și-si cresce puterea în proporțiune cu mijlocele ei, fiindu-ca suntu aceste elemente care sa creadă, — dupa propriile cuvinte ale dlui Beust, — pentru viitorulu imperiu turcescu.

Ei bine D-loru, de ce ore cea-a ce este bine pentru Serbi'a, nu este bine pentru Romani'a? De ce Serbi'i cari suntu înarmati pâna în dinti, și acést'a o scie t'ota lumea, nu ingrijescu pre nimenu și de ce pentru noi, cându din nenorocire numai amu votatu unu proiectu de lege, că sa ne organizăm puterea armată, deca nu totu atâtu pre cătu Serbi'a, d'oru pre jumetate, de ce noi, care nu avemu nici o pusica pentru 50 Romani, ne armăm peste mesura, pre cându Serbi'a avendu pôte un'a și doua pusci de fie-care Serbu, nu este pre armatu?

Dece ce me ingrijesce mai multu este ca s'au facutu administrațiunei trecute impotări, ca este instrumentulu intereselor straine. Care suntu dovedile? N'a venit cartea rosie ca nici o alta dovedă de cătu ca pusicele cu acu, pre cari le amu comparatu de la guvernulu Prusianu ne au venit prin Russi'a. Dece D-loru, ne viu tunori și munițiuni de resbelu prin Austri'a; și judecându totu astu felu Russi'a ar fi trebuit sa dica ca suntem instrumentele Austriei; deca acele arme și munițiuni trecu prin Turci'a, ca suntem instrumentele Turciei. Prin urmare, noi cari suntem încungurati de aceste puteri, ori pre unde ne aru trece armele vomu fi acurati de instrumente ale acelei puteri; astu-felu încătu vomu fi pusu în pusetiune de a nu ne mai pôte arma nici odata căci fiecare ne va acura. Cu Austri'a și cu Turci'a amu cochetatu multa vreme; cu Turci'a și astadi chiaru i facem mari servitii, pre cătu cu Russi'a pâna ieri amu luptatu, și n'amu înțelatu de cătu atunci, cându n'amu mai fostu amenințati de densa.

Ni se dice de ce pusicele și nu vie prin Russi'a? F'indu-ca, cumu amu răspunsu, și baronulu Eder, ducetu-va în Prussi'a, cautati registrele matriculele, și veti vede ca pusicele acelea suntu scose din fabric'a din Dantzig, și lim'a e a mai drépta că sa vie de la Dantzig în Romani'a este prin Russi'a. Russi'a a acordatu guvernulu nostru aceea autoritate îndată, pre cându cu Austri'a trebuim sa mai acceptăm încă 5 și 6 luni, pentru ca trebuie multu formalități, administrațiunea ei fiindu complicata, pre cându în Russi'a a datu imperatulu voe și armele au trecut.

Ea unulu, d-loru m'amu simtitu fericitu cându amu fostu înscințatu, ca vinu armele. Mi antaiu pentru-ca Suveranulu Franciei o scia; prin urmare nu era nimic complotatu pre subtu ascansu, cumu dice d. Beust, și poi pusicele trecându prin Russi'a prin acést'a s'a redicatu o grija pentru care t'ota viața ne'am luptatu; căci scuti ca atunci, cându cine-va e speriatu o data se teme apoi și de o umbra. De cându Russi'a a l'satu sa treca armele noastre și n'ea lasatu sa ne armăm, n'ea ascuratu prin acést'a, ca nu mai are intențiuni sa ne cuceresca; Ea amu fostu f'ote fericitu ca n'ea datu acést'a dovedă, și a-siu dori că și Austri'a sa faca totu asiă, că sa ne probeze ca nu mai are nici unu gându asupra noastră; adeca sa ne lasa cu to-

tulu liberi d'a ne armă, pentru ca nu Romani'a aru puté sa faca ombragiul unui imperiu asiá de mare cá Austri'a.

Dara, domniloru, noi amu mersu mai departe ou prudintia. Cându o sora a mea este maritata, nu amu dreptulu sa me ducú sa me amestecu in menagiulu seu, nu amu dreptulu sa facu celu mai micu pasu, care sa póta dá banuieia sociului ei, ca a-siu voi vre-odata sa aducu zizania si desbinare in cas'a loru. Insa, dloru, óre cându sotiuulu ei, cumnatulu meu, va merge pâna a o maltratá cu brutalitate, cându o va tratá cá pre o sclava, cându scie ca este dintr'unu sânge nobile (aplause multu prelungite) cându voitu vedea ca radica cutitululu a-supr'a ei; nu amu eu óre dreptulu sa strigu, sa-lu oprescu dela acea crima? (aplause entusiaste îndelungu repetite pre tóte bancele si in tóte tribunele), Ei bine, dloru, amu mersu cu prudintia pâna la lassitate, fiindu ca amu nabusitu in anim'a nóstra acelu tîpetu (aplause vii.)

Vecinii nostri magiari sciu, D. Andrásy, d. Klapka si reposatulu Teleki, a cărui tierána o aducu de martura, sciu si potu spune ca noi, chiaru cându eramu pre terenulu revolutiunariu, cându lup-támú atátu pentru noi cátu si pentru densii in 1849 in mijloculu Parisului, chiaru atunci n'au gásitu nici unu cuventu, nici o idea din partea nóstra, ca voimu sa cucerimu Transilvani'a, si nu le-amu cerutu altu ce va decátu sa fia consecinti cu principiile cari le declarau lumei, si cu drepturile cari le reclamáu pentru densii, adeca sa dea si romániloru acelesi drepturi cari le dau si celoru-lalte natiuni.

Acésta conduita a vóstra putea sa le serve de chizasia, de asigurare, fiindu ca atunci nu mai érá dreptulu istoricu, elu érá ruptu de revolutiune si cu tóte aceste n'amu voitu sa avemu altu limbagiú si alta conduita; pentru ca ne-amu disu: suntemu putieni, 5 milióne numai in Romani'a, dara scimu ca nu aglomeratiunile suntú acelea cari facu puterea unui statu, ci unitatea si desvoltarea lui in civilizatiune. Ne multiamimu sa fimu tari prin principiile nóne ce la infatisámú, fára sa ne mai uitámú la nimic'a afara din tier'a nóstra; insa le-amu disu: este in interesulu vostru sa fi-ti consecinti cu principiile vóstre; sa nu umblati a dá satisfactiune unoru traditiuni ale trecutulu, sa nu ve creati greutáti cari potu sa ve puna intr'o di in periculu.

Ei bine, dloru, care omu, cându pre terenulu revolutiunariu este moderatu, venindu la putere aru fi mai esaltatu, cându scie cátu de grea e respunderea faptelor sele? D-nii Andrásy, Klapka si Tür, acum doi ani venira in Bucuresci inaintea bataliei dela Sadow'a cá sa trateze cu noi, si nu le-amu cerutu nimic'a nici atunci, cându puteamu reesi, nici atunci nu le-amu tienutu altu limbagiú decátu acél'a de mai inainte; cum dara au crediutu, dloru ca astadi fiindu la putere a-siu pune eu in jocu esistintia nóstra natiunale cá sa alergu dupa teorii, ori-cátu de sublime si legitime aru fi ele? Vorbindu de unguri i-mi aducu aminte de ceea ce i-mi dicea unu englesu alalta-ieri — nu o persóna oficiale, unu consulu, nici unu interesatu la podurile de feru séu alte întreprinderi, — unu englesu cu totulu desbracatu de ori-ce interesu si care judecá lucrurile cu sânge rece, dupa multe întrebári ce mi-a facutu, mi-a disu: „Scii ce efectú i-mi facu aceste? I-mi aducu aminte de fabul'a lupului care cautá gálceva mielulu, ca-i turburá a-p'a. Asiá suntú si vecinii d-v. fatia cu Romani'a.“

Eu, dloru, a-siu dice lupului ca sa-si aduca aminte ca Ségure cându vine la istoria romániloru si incepe dela fundarea Romei, dice ca la celu dintáu pasu alu romaniloru s'a vediutu ca ei suntú pui de leu. (Aplause sgomotóse si repetite).

Noi, cum amu declaratu, avemu elemente de fericire, si déca vomu fi vrednici, vomu fi adeverati stranepoti a-i Romei. Vomu scii 5 milióne cum suntemu sa ne facemu unu locu in societatea statelorú europene, astfelu cum altii nu potú sa si-lu faca, de-si suntú mai multe milióne.

Sa fia sigure statele vecine, care au fericit'a vointia de a ne pune in positiune sa le dicemu fratii nostri, — frati cum le dicemu serbiloru — ca nu voru avea nici unu subiectu de grija din partea nóstra, dara sa nu uite ca atunci cându voru voi sa injunghia pre sor'a nóstra de dincolo, care este maritata cu densii, sângele ei le va stropi fruntea si mai curendu séu mai târdiu Franci'a si Rom'a, cându capitolulu va domni iéra asupr'a Ita-

liei, i-si voru recunósce sângele pre fruntea injunghietoriloru si nu voru lasá pre stranepotii lorú sa píera, (aplause entusiastice repetite in sala si in tóte tribunele).

Acum dloru, sa ve citezu unu micu incidinte din care ve-ti putea vedé cátu d. de Beust, care astadi este organulu Ungariei, este de nedreptu, si cátu este de orbitu cautându-ne gálceva, suptu prefestu ca amu fi adusu arsenale întregi si ca aceste arsenale ne vinu din Rossi'a. Diceamu baronului Eder; cumu poti d-ta sa fii unu singuru minutu in eróre asupr'a celoru ce se petrecu in Romani'a? D-ta care cá omu politicu esci de atátu tempu in Romani'a, d-ta care esci consulu si ai unu servitiu in Romani'a multu mai vechiu in personalu, si mai inamovibilu decátu guvernulu tierei, d-ta ce ai in fia-care orasielu cáte unu staroste, cáte unu sub-consulu, iéra nu unu politiaiu cum amu eu, venitu de ieri de alalta-ieri in administratiune? d-ta care poti sa cunosci tóte cáte se petrecu in Romani'a, cum poti sa relatezi asemenea lucrú, si sa ne dai alte calificári decátu acelea cari ni se cuvnu? Ii spunemu acést'a pentru ca indata ce au inceputu sa vie armele, au inceputu si raporturile oficiale, si astfelu eata ce dice raportulu din lassi alu dlui consulu: elu dice ca au sositu in Romani'a la Radauti 90 de colete si acést'a este si la cartea rosia in limb'a germana si tradusa in cea francesa in diuarie. Scitti insa ca o coleta nu cuprinde decátu 25 de pusei, prin urmare 90 de colete cáte 25 de pusei, facu 2250 de pusei. Alu doilea transportu cáte de 130 de colete care facu 5250 de pusei. Si aci observati ca se póte vedé chiaru in arsenalele nóstre, ca jumetate din colete erau pline cu cartusie si fulminante, care cuprindu mai multu locu decátu pusile. Dara d. consulu spune ca i-a declaratu d. prefectu d. de Botosiani ca suntú 50 de mii de pusei; déca se póte sustiené acést'a ca 50 de mii de pusei se potú transportá cu 44 de cara, cáci unu transportu a fostu de 19 care si cel'a-laltu de 25. Ei bine, d-lui spune ca astfelu a declaratu d. prefectu de Botosiani si apoi dice ca d. Brateanu mi-a spusu ca suntú numai 25 de mii cumperate. Cumperate dloru, iéra nu date. N'avea d. consulu decátu sa numere coletele; si sa scie ca nici o coleta in nici o tíera din lume nu contine mai multu de 25 pusei; déca aru fi facutu atunci, aru fi vediutu ca d. prefectu a facutu cá copilulu teribile: cáci copii teribili din odata ce vedu ca se teme cine-va de ei nu-lu mai lasa in pace nici di nici nópte, si cá sa inspaimenteze, spune lucrurile de o mie de ori mai mari de cum suntú in realitate. Asiá a facutu d. Hasnasiu de Botosiani, a vediutu pre consule, pre subconsule, pre staroste pre toli impiegatii consulatulu Austriei speriatu, a vediutu ca se punu toti agentii, se insira toli dragomanii, tóte agentiele pre drumulu celu mare, si atunci a facutu cá copilulu teribile si a voitu sa-i speria, si agentii a patí'o cá istoria tiganului, cându venea cu perulu vilvoiu in satu dicendu ca i-a esitu o suta de lupi inainte, dara pre urma s'a doveditu ca erau numai frundiele care se miscasera de ventu.

„Cum voitu acum sa nu credu eu ca nu este unu scopu ascunsu, cându o imperatia asiá de mare, cu unu personale asiá de mare — unu personale care cându noi amu indrasnitú sa dicemu ca nu suntú adeverate cele ce anuntia, a datu alarm'a in tóta Europ'a — afirma ca suntú persecutiune contra israelitoru in Moldov'a ca s'au innecatú evreii in Dunare, ca s'au torturatu si violatu femei. Amu disu ca acele notificári nu suntú basate pre adeveru, — ca altalu este scopulu, si pentru acést'a Austri'a a facutu o cestiune importanta din denunciári neadeverate. Amu indrasnitú sa punemu in dubiu adeverulu aretárilorú dlui Dragomanu cutare, séu cutare, sa respingemu acúsárele ce ni se faceau de conspiratiuni cu muscalii, etc. amu voitu sa aretámú ca dd consulu a pututu sa se incele insusi, precum in locu de 3500 pusei, au spusu ca suntú preste 50 mii, insa totulu a fostu indesiertu. Sfarsiescu, dloru, cu partea acést'a.“

(Urméza apoi cele ce privescu bandele bulgare care arata ca n'au esistatu.)

Varietáti.

** Situatiune a protestantiiloru in Turci'a. N. C. Kirchenztg din Berlinu descrie dupa o corespondinti din Turci'a publicata in A. Allg. Ztg. starea protestantiloru e-

vangelici din Turci'a cu colorile cele mai posomorite. La inceputulu corespundintiei se amintesco de iacerarea unei colonisatiuni germane la muntele Carmelului in Palestin'a. 800 familii suntú de a se asiedi acolo. Corespund. nu crede in rezultatele unei astfelu de întreprinderi, pentruca dice ca in Turci'a totu e putredu din capu pâna in tâlpi. Nici cerchesii, cari au afinitate cu turcii nu se potú desvoltá. Prelángu acesteia turciloru nu le place sa se mai immultiésca elementele straine. Cu deosebire de religiiuni straine se ferescu pre cátu se póte, cá sa nu aiba conflicte cu puterile europene. Catolicii dice, au mare norocu cu Franci'a, care are mare trecere la Pórt'a otomana si din respectulu cárei pasii turcesci capata munte. Protestantiu inse suntú espusi, cu deosebire dela 1864 incóce, pressioniiloru celoru mai mari. Mai înainte aveau drepturi corporative in imperiulu întregu, déca formau o comuna, aceste drepturi suntú acum calcate in picióre. In Aleppo au cerutu drepturi politice si au fostu respinsi fórté uritu. In alte párti déca au facutu scóle si leau demolatu si postiuu si dupa multe necasuri abiá la patru ani au capatatu voia a-si radica alta scóla. Abiá inca s'a fostu pusu fundamentulu celu nou si plebea fanaticá l'au respitu. Resipitorii s'au mantuitu cu aceea, ca „neesistându nici o scóla, nici nu o au pututu respipi.“

Cu colorii fórté vii descrie cor. tractamentele cele aspre, ce au sa le suferu protestantiu pentru contributiunile cele mari ce li le impunú pasii. Calamitatea se marese prin aceea ca rom. catolicii atitia pre turci asupra lorú. Ramulu turcescu alu aliantiei evangelice s'a adresatu cátra reprezentantiu puteriloru protestante Americ'a, Angli'a, Prussi'a, Oland'a, si Schwedia, cá sa mijlocésca la regimulu turcescu o imbunatatire a sortiei protestantiloru. De alta parte inse recománda cei cu influentia, ca nemtii sa siéda acasa si sa-si caute subsistintia acolo. — E de insemnatu cum nemtii o natiune pre o culme asiá de inalta a civilizatiunei, punu asiá de mare pretiu pre religiunea lorú. Aru fi bine cá noi románii sa nu perdemu din vedere impregiurarea acést'a.

** Adunarea generale a „Reuniunei sodaliloru Románi“ sa va tiené Dumineca in 15 Decembre a. c. Membri din locu si departare sea aviseza prin acést'a pentru conformare.

22-3

Concursu.

Pentru ocuparea posturilorú invatiatoresci din urmatórele comune sa eschide concursu pâna in patru Septamáni dupa intei'a publicare esita in acésta fóie.

1. Berzava cu salariu de 157 fl. 50. cr.-6. sinici de gráu, 6. de cucuruзу. 30. Centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
2. Ilteu, cu salariu de 120. fl. 9. sinici de gran 9. de cucuruзу, 2. mesuri de madiare, 30. centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
3. Monorostia, cu salariu de 100 fl. 5. sinici de gráu, 5. de cucuruзу 2. mesuri de madiare, 100. portióne de fenu, 12. orgii lemne de focu.

Doritori de a ocupá acesteia posturi, voru tramine concursele sele instruate cu documintele prescrise si adresate cátra Venerabilulu Consistoriu greco-orient Aradanu, la subscrisolu.

Semnatu in Totvarada, in 25. Noiembrie 1868.

Iosifu B e l e s i u

Protopr. si Insp. distr. de Scóle.

24-1

Insciintiare.

Decidendu-se vinderea fenulu si olávei adunate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasiu si anume in Blasiu 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clái singuratiche de cáte diece cara, iéra pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clái, — despre acést'a, voitorii de a cumperá se insciintieza, ca vinderea se va intempra prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasiu pre calea licitatiunei, si ca si pâna atunci ori-cándu se póte cercá fenulu si conditiunile de vendiare. B l a s i u , 14 Decembre 1868.

Economatululu bunurilorú metrop. gr-cat.

Burs'a de Vienn'a.

Din 7/19 Decembre 1868.

Metalicele 5%	58 15	Act. de creditu	131
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu	119
Actiile de banca	657	Galbinulu	5 73